

Yttrande
2022-03-22

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet
2.2.1

Yttrande angående – Redovisning av uppdrag att utreda hur staden kan minska nedskräpningen och öka den upplevda tryggheten på badplatserna

Yttrandet

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet välkomnar stadsledningskontorets utredning av den upplevda situationen kring de olika badplatser som finns i Göteborg. Badplatserna utgör uppskattade och välbesökta ytor för rekreation, umgänge och svalka under somrarnas varmare dagar. Det är naturligt att vissa dagar och vissa veckor kan innebära att badplatserna utsätts för större volymer besökare än andra dagar och veckor. Precis som på alla platser där en stor mängd människor vistas under vissa tidsspann uppstår därmed risken för ökad nedskräpning och upplevd otrygghet; i det avseendet skiljer sig badplatserna inte från parker, torg och populära gator. Under varma sommardagar är trafiksituationen ansträngd och efterfrågan på parkering hög, vilket kan leda till trängsel, felparkeringar av fordon och konflikter. I sådana fall krävs en sorts kombination: besökare måste alltid respektera såväl den plats man besöker som alla de andra människor som befinner sig på samma plats och lämna platsen lika ren efter sig som den var när man kom dit, samtidigt som staden behöver se till att välbesökta platser är förberedda för sophantering och att alla besökare kan känna sig trygga i miljön.

Från det rödgröna styrets sida instämmer vi i stadsledningskontorets bedömning av läget gällande vidare åtgärder. Vi betraktar det som självklart att staden måste arbeta för att motverka upplevd otrygghet och nedskräpning på offentlig plats, inklusive på badplatser. I ansvariga nämnders och styrelsers uppgifter ingår att kunna beräkna, bedöma och prioritera behovet av särskilda insatser när antalet besökare är högt – eller huruvida man anser permanenta förändringar nödvändiga. Vi menar att frågan hanteras bäst hos dem, där både mandat och kompetens finns, och väljer därför att förklara uppdraget fullgjort.

Återremissyrkande
2023-03-16

Ärende nr: KS 2023-03-22, 2.2.1, Dnr: 0944/22

Återremissyrkande angående – Redovisning av uppdrag att utreda hur staden kan minska nedskräpningen och öka den upplevda tryggheten på badplatserna.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Ärendet återremitteras till Stadsledningskontoret som får i uppdrag att återkomma med en lång rad förtydliganden till de frågor i punktform som återfinns nedan:

- A: Vilka faktorer är det som gör att besökare uppfattar badplatserna som otrygga?
- B: Har dessa otryggheter alltid funnits på badplatserna eller ungefär när (årtionde) i historien uppkom de? (fanns de 1982, 1992, 2002, 2012, 2022?)
- C: Vem eller vilka personer/grupper/grupperingar är det som orsakar en otryggheten för andra besökare?
- D: Finns det några som helst förenande/gemensamma igenkänningstecken för de individer och/eller grupper/grupperingar som orsakar otryggheten på stadens badplatser?
- E: Varför behövs det ett förbud mot alkoholförtäring på Bergsjöns badplats men inte vid någon annan badplats i staden? Vad skiljer platsen/besökarna jämfört andra badplatser?
(Föreskrifter om förbud mot alkoholförtäring bör inte meddelas annat än för sådana särskilt angivna platser i en kommun där det finns starka skäl för det utifrån ordningssynpunkt (SKR 23:04)).
- F: I materialet som nu ligger på KS bord för hantering fastslår SLK att badplatserna inte upplevs som otrygga. SKL skriver, citat:

”Som utredningen visar så framkom inga tydliga tecken på att stadens badplatser inte uppfattas trygga.”

Om badplatserna inte uppfattas som otrygga, varför avhandlas i ärendet behovet av att sätta in väktare på badstränderna för att motverka otrygghet? Är stadens badplatser trygga eller otrygga? Behövs väktare eller inte? Här behövs ett klarläggande.

Yrkandet

Det är av yttersta vikt att stadens ansvariga politiska ledning har så detaljerade och korrekta underlag som möjligt för att kunna fatta ansvarsfulla, välgrundade och välgenomtänkta beslut. Om inte finns det en överhängande risk att beslut och insatser helt missar målet och resulterar i omfattande kostnader för skattebetalarna utan att ens nämnvärt åstadkomma det som från början avsågs.

I juni 2020 lade Sverigedemokraterna ett yrkande om åtgärder mot den ökande nedskräpningen på stränderna. Därefter har flera incidenter uppstått ute på stadens badplatser vad gäller nedskräpning, eldning och stora bråk både dag- och kvällstid. Vi har alla kunnat ta del av filmklipp och informerats av media om stora slagsmål där ett 50-tal personer eller fler involverade. Såväl vuxna som barn har varit inblandade och särskilt utsatt har Näset, Askim och Hovås varit. Det har även använts tillhyggen i olika varianter och Göteborg har till och med upplevt vild skottlossning mitt bland människor på stranden.

<https://www.gp.se/nyheter/g%C3%B6teborg/stort-br%C3%A5k-p%C3%A5-camping-i-askim-1.52521527>

<https://www.gp.se/nyheter/g%C3%B6teborg/stort-br%C3%A5k-p%C3%A5-camping-i-askim-1.52521527>

Det här problemet ha Sverigedemokraterna påtalat redan 2020. Det är välkommet, inte minst för de drabbade på stadens badplatser, att frågan nu är aktuell igen. Samtidigt visar det även på att Sverigedemokraterna hade rätt från början.

Sverigedemokraterna har med anledning av det underlag som ligger på bordet till kommande KS-möte ställt ett antal frågor till SLK och efterfrågat en rad förtydliganden.

Mot bakgrund av SLKs svar på SD:s frågor och att det aktuella underlaget ger många oprecisa, otydliga och motstående svar, yrkar Sverigedemokraterna på att ärendet återremitteras till SLK vilka får i uppdrag att komma tillbaka med en lång rad förtydliganden för att räta ut de frågetecknen som fortfarande finns.

Bilagor

SD initiativärende "Åtgärder mot en ökad nedskräpning" 2020-06-10

SD yrkande – Åtgärder mot en ökad nedskräpning

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Hemställ till berörda instanser om att sysselsätta fler ungdomar i Göteborg med renhållningsarbete under sommaren 2020.
2. Berörd instans förtydligar för allmänheten om de regler som gäller vid offentliga platser avseende nedskräpning och eldningsförbud med mera på allmän plats.
3. Kommunstyrelsen beslutar att från resultatet avsätta medel för genomförandet.

Yrkandet

Det är hög tid att uppdatera göteborgarna om vad vi har för rättigheter och skyldigheter på offentliga platser. Vår allemansrätt är unik och väl värd att värna. I dagsläget får vi in täta rapporter från allmänheten om nedskräpningar ute i våra parker och på våra badplatser när vädret bjuder på utevistelse. Trots att det är förbjudet att skräpa ner hamnar fel saker på fel ställen. Det blir då ofta kommunens ansvar att städa upp på gator, torg och andra allmänna platser inom detaljplanelagt område.

I 15 kapitlet, paragraf 26 miljöbalken står att läsa:

"Ingen får skräpa ned utomhus på en plats som allmänheten har tillträde eller insyn till."

Med skräp menas både mindre föremål som glas, papper, engångsgrillar och fimpar såväl som större föremål som exempelvis byggavfall, möbler, bilar och hemelektronik. Den som med flit eller av oaktsamhet skräpar ner på en plats där allmänheten har tillträde till kan dömas för nedskräpningen, och straffet är böter eller fängelse i högst ett år. Den här typen av nedskräpning kallar regeringen "nedskräpning av normalgraden", och det handlar om nedskräpning av större föremål eller i stor omfattning.

Förbudet mot nedskräpning är en av de regler som självklart måste följas när man utnyttjar allemansrätten. Allemansrätten finns reglerad i 2 kap. 18 § regeringsformen där det står att *"alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten"* och i 7 kap. 1 § miljöbalken står det *"var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den"*. Om detta måste vi på ett tydligare sätt uppdatera och informera stadens invånare. Det ska kännas tryggt att vistas på offentliga platser. Människor ska kunna röra sig barfota vid badplatser och grillning ska ske med stor respekt och aktsamhet.

Nu är ett ypperligt tillfälle att ge fler ungdomar ett meningsfullt arbete. Att göra rent och fint ger tillfredsställelse och ökar självkänslan. Det råder en oro från många politiker idag vad gäller fritidssysselsättning för våra ungdomar – men man glömmer vad ett riktigt arbete gör för självförtroendet. Den som är sysselsatt med att göra fint på dagtid får också en inkomst. Det ger större möjligheter och lösningar när det kommer till fritiden. Vi kan parallellt ordna fritidssysselsättningar till stadens ungdomar, men med viktiga uppdrag och riktiga arbeten växer självkänslan. Det gäller att skapa en bra balans av både arbeten och nöjen och det tillfället är precis nu.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-02-27

Diarienummer 0944/22

Handläggare

Helena Österlind, Nina Bergman

Telefon: 031-368 0228

E-post: helena.osterlind@stadshuset.goteborg.senina.bergman@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag att utreda hur staden kan minska nedskräpningen och öka den upplevda tryggheten på badplatserna

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag 2022-11-02 § 780 till stadsledningskontoret att, i samverkan med berörda parter, utreda hur staden kan minska nedskräpningen och öka den upplevda tryggheten på badplatserna, förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2022-11-02 § 780 att ge stadsledningskontoret i uppdrag att, i samverkan med berörda parter, utreda hur staden kan minska nedskräpningen och öka den upplevda tryggheten på badplatserna. I utredningen har stadsmiljöförvaltningen, socialförvaltningarna, Göteborgs Stads Parkering AB, ungdomsfullmäktige och HBTQ-rådet medverkat.

Utredningen visar att det finns faktorer på badplatserna som ökar känslan av otrygghet hos besökarna men samtidigt ger inte utredningen bilden av att badplatserna generellt uppfattas otrygga. Utredningen visar att det finns åtgärder som staden kan vidta för att än mer kontrollera och reglera, men även stödja och underlätta, användandet av badplatserna.

Utredningen visar att det idag pågår arbete inom förvaltningar och bolag som bidrar till tryggare och renare badplatser. Stadsledningskontorets bedömning är att arbetet rymms inom ramen för befintliga ansvar och uppdrag. Ytterligare åtgärder för tryggare och renare badplatser behöver ställas i relation till andra kommunala åtaganden.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Insatser för att öka tryggheten och minska nedskräpningen på de kommunala badplatserna kan öka kostnaden i det korta perspektivet för staden som helhet och mer specifikt för den nämnd eller styrelse som står för insatsen. Samtidigt kan insatserna ge positiva ekonomiska effekter för en annan verksamhet och vara ekonomiskt vara ekonomiskt gynnsamma på sikt.

Ur ett destinations- och besöksnäringssperspektiv är tillgängliga och trygga badplatser en del av attraktionskraften som driver besök till exempelvis skärgården. Besöksnäringen i sin tur pekade ofta ut som en näring som har betydelse för utveckling av

samhällsekonomin genom att den är sysselsättningsintensiv och ofta kan erbjuda arbetstillfällen som fungerar som instegsjobb på arbetsmarknaden. Således kan insatser för att öka attraktiviteten till stadens badplatser vara ekonomiskt gynnsamma för Göteborgsregionen i stort.

Stadsmiljönämnden ansvarar för förvaltningen av de kommunala badplatserna och är den nämnd som till störst del påverkas ekonomiskt av ytterligare satsningar. Som exempel på kostnader som kan uppstå inom ramen för utredningens slutsatser är de skyttelbussar som kommunen bistod med under sommaren 2021 för att möjliggöra fler parkeringsplatser. Kostnaden uppstod då till ca 300 tkr, vilket bekostades av trafiknämnden. Skulle inriktningen vara att anställa fler badplatsvärdar så är även det en kostnad som skulle uppstå hos stadsmiljönämnden.

I stadens ramavtal gällande ordningsvakter framgår att timkostnaden för en ronderande ordningsvakt uppgår till drygt 340 kr, exklusive moms och OB-tillägg. En grov uppskattning är att det skulle behövas två ordningsvakter under badsäsongen, för att de i par ska kunna rondera på stadens olika badplatser utifrån behov. Även denna kostnad skulle tillfalla stadsmiljönämnden om staden beslutar att anlita ordningsvakter enligt LOV §2 för just badplatser inför badsäsong 2023.

Stadsledningskontoret har sedan 2020 en verksamhet med ordningsvakter enligt lagen om ordningsvakter, LOV §3, efter att ha fått förordnande beviljat av Polismyndigheten för ett antal geografiska områden i centrala Göteborg. Beroende på hur stora satsningarna på LOV §3-uppdraget blir kommande budgetår kan stadsledningskontoret inför framtida avtalsskrivningar för uppdraget se över om det kan vara aktuellt att även nyttja bevakningsresurserna för ändamål enligt LOV §2.

För förbättrad sophantering finns olika tekniska lösningar som i nuläget används i begränsad omfattning i staden och fungerar väl vilket tidigare har beskrivits i park- och naturnämndens årsrapport för 2022. Exempelvis finns sensorer som kan monteras i befintliga papperskorgar till en kostnad av ca 1800kr/styck. Att köpa in nya smarta sopkärl beräknas till 55 000 kr/styck.

Berörda nämnder och styrelser ansvarar för att kostnadsbedöma och eventuellt prioritera ytterligare åtgärder för att öka tryggheten och minska nedskräpningen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Att integrera frågor som skötsel av stadens badplatser som en del av situationell prevention i stadsmiljön kan leda till ökad trivsel och trygghetskänsla för de som besöker dem. Väl omhändertagna badplatser leder även till en minskad benägenhet till nedskräpning. Skräp skadar djur och natur, förstör haven, bidrar till otrygghet och är kostsamt för samhället.

Trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder kan bidra till ökad ombyggnation och nybyggnation, vilket kan generera negativ klimatpåverkan, dock bedöms påverkan som ringa. När det gäller brott i form av egendomsskada innebär det ofta att dess tekniska livslängd förkortas och kan föra med sig konsekvenser i form av rivning och sanering. Avfallet behöver tas omhand samtidigt som återställandet innebär att nya resurser behöver tas i bruk. Färre skador är således positivt ur ett ekologiskt perspektiv

Nedskräpning och avfall vid badplatser kan innebära hälsomässiga och miljömässiga negativa konsekvenser för människor, växter och djur. Förutom påverkan på ekologi och hälsa innebär det även stora kostnader för sanering och miljökontroller.

Bedömning ur social dimension

Enligt artikel 19 i barnkonventionen har barnet rätt till skydd mot alla former av våld, vilket även innefattar kränkningar. Artikel 6 betonar barndomen som en viktig period i en människas liv, där barnet har en rätt att utvecklas och en rätt till särskilt skydd. Barn och unga har rätt att känna sig trygga i sin stad och ska ges möjlighet att kunna röra sig fritt. Enligt barnkonventionen artikel 31 har barn rätt till lek, vila och fritid vilket stadens badplatser bidrar till. De har även rätt till att, enligt artikel 33, skyddas från narkotika. I utvecklingen av stadens badplatser är det viktigt att beakta barns rätt till delaktighet enligt artikel 12. Ungdomsfullmäktige har bidragit med sitt perspektiv till denna utredning.

Såväl nationella som lokala trygghetsundersökningar visar att kvinnor i större utsträckning än män upplever otrygghet. Känslan av otrygghet begränsar möjligheterna att vistas i det offentliga rummet och skapar en ojämlik tillgång till Göteborg. Pojkar och unga män utgör i större utsträckning gärningspersoner och brottsoffer. Ett trygghetsskapande arbete som syftar till att verka på platser där brott sker är positivt för gruppen och skapar ökad trygghet för fler grupper i samhället.

Otryggheten varierar mellan olika delar av staden, tid på dygnet och vem du är. Diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder är faktorer som kan påverka graden av otrygghet och risken att utsättas för brott. Kombinationen av två eller flera diskrimineringsgrunder innebär en förstärkande riskfaktor.

Badplatserna utgör viktiga mötesplatser för många göteborgare. Den mänskliga närvaron skapar förutsättningar för möten men ger även utrymme för konflikter. Väl omhändertagna badplatser bidrar till att fler trivs och vill vistas på platserna. Badplatserna är viktiga i arbetet med att bidra till en god folkhälsa - i form av ökad möjlighet till motion, rekreation och sociala kontakter.

Bilagor

1. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2022-11-02 § 780
2. Karta över Göteborgs Stads badplatser

Ärendet

Kommunstyrelsen gav stadsledningskontoret 2022-11-02 § 780 i uppdrag att, i samverkan med berörda parter, utreda hur staden kan minska nedskräpningen och öka den upplevda tryggheten på badplatserna. I aktuellt ärende redovisar stadsledningskontoret kommunstyrelsens uppdrag med förslaget att det förklaras fullgjort.

Ärendet och dess beredning

Kommunstyrelsen beslutade 2022-11-02 § 780 att ge stadsledningskontoret i uppdrag att, i samverkan med berörda parter, utreda hur staden kan minska nedskräpningen och öka den upplevda tryggheten på badplatserna. Av yttrandet framgår att Göteborgs Stad behöver säkerställa att de kommunala badplatserna är inbjudande och säkra. Målet är att säkra tillgängligheten genom att erbjuda trygghet så att alla vågar nyttja badplatserna. Alla besökare på badplatserna måste kunna känna sig säkra att nyttja dessa utan rädsla för eventuella konflikter. Eventuella Lov §3-befogenheter på badplatserna under högsäsong bör hänskjutas till trygghetsåtgärder i budgetarbetet.

Stadsledningskontoret har identifierat stadsmiljöförvaltningen, de fyra socialförvaltningarna och Göteborgs Stads Parkering AB som berörda parter inom staden. Utredningen har genomförts i samverkan med dessa. Synpunkter har även inhämtats från polisen, Göteborgs Stads ungdomsfullmäktige samt stadens HBTQ-råd.

Stadsledningskontoret har genom dialog med berörda parter skapat en bild av omfattningen av otrygghet och nedskräpning på stadens badplatser. I utredningen ges även en redogörelse för hur stadens badplatser omhändertas utifrån dessa aspekter.

Definitioner, avgränsningar och teoretiska utgångspunkter

Utredningen har avgränsats till att omfatta stadens 25 kommunala badplatser under den tidsperiod som Göteborgs Stad definierar som badsäsong. Datumerna för badsäsongen varierar något från år till år, 2022 sträckte den sig från 6 juni till 21 augusti. En karta över badplatserna finns i bilaga 2, där de kategoriseras som publikt bad, familjebad och naturbad. Några av badplatserna fungerar även som vinterbad, vilket inte har omfattats av stadsledningskontorets utredning.

Trygghet vid badplatser kan innebära olika saker för olika människor. I Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program är ett av målen att minska otryggheten till följd av rädslan för att utsättas för brott. Syftet är att ingen ska begränsas i sitt vardagsliv eller avstå från att besöka en plats på grund av rädslan för att utsättas för brott. Det handlar om att skapa goda livsmiljöer, både vid fordonet och förvaltandet. I förvaltandet handlar det också om snabba åtgärder av klotter och annan skadegörelse för att minska risken för ytterligare skadegörelse. Utredningen utgår från denna definition.

En teoretisk utgångspunkt för utredningen utgår från social och situationell prevention. Social prevention handlar om att genom olika sociala åtgärder undanröja anledningarna till att människor begår brott. Situationell prevention handlar om att förhindra eller försvåra att brott begås genom att förändra den aktuella platsen eller situationen där brott kan begås. Det handlar också om åtgärder riktade mot brottsobjektet för att minska dess tillgänglighet. Trygghet är ett samspel både människor emellan och mellan människor och den miljö de befinner sig i, varför både social och situationell prevention behövs.

Teorin om ”Broken Windows” går ut på att mindre allvarlig brottslighet som klotter och skadegörelse kan leda till allvarligare kriminalitet och otrygghet på en plats om det inte åtgärdas snabbt. Ett krossat fönster leder till fler krossade fönster, på samma sätt som en redan nerklottrad vägg drar till sig mer klotter. Omvänt innebär detta att en plats som är fri från nedskräpning och skadegörelse bidrar till att minska brottsligheten. Åtgärderna bidrar också till att visa att området har social sammanhållning och stabilitet och att stärka känslan av att området är omhändertaget.

Angränsande uppdrag

I kommunfullmäktiges budget 2023 framgår att det under året ska genomföras en utvärdering av LOV §3-områdena och ordningsvakterna för att mäta effekterna på upplevd trygghet, faktisk trygghet och brottsförebyggande förmåga. Utvärderingen ska genomföras i samverkan med Polismyndigheten och akademien.

I kommunfullmäktiges budget 2022 fick Göteborgs Stads Parkering i uppdrag att, i samverkan med berörda nämnder, undersöka behovet av fler parkeringsplatser och bättre belysning vid fritidsanläggningar och naturområden inom kommunen utan att ianspråkta kvalitativ grönyta samt uppskatta kostnader och andra konsekvenser liksom alternativa lösningar. Av bolagets årsrapport 2022 framkommer att inventering genomförts och att utvärdering av kostnad och konsekvenser pågår.

Park- och naturnämnden fick 2022 i uppdrag att tillsammans med trafiknämnden ta fram en plan för att på sikt ersätta eller uppgradera samtliga papperskorgar till så kallade smarta digitala papperskorgar till senast 2025. I uppdraget har förvaltningen arbetat med digitala metoder för att kunna övergå från frekvensstyrda till behovsstyrda tömningar. För närvarande genomförs en behovsanalys för hela staden och utifrån denna ska en plan för vidare implementering tas fram. Park- och naturnämnden förklarade uppdraget fullgjort i årsrapport 2022.

Nulägesbeskrivning

Omfattning av problemet

Inledningsvis kan det konstateras att göteborgarna är relativt nöjda med stadens badplatser. Göteborgs Stad genomför årligen genom Statistiska Centralbyrån, SCB, en medborgarundersökning som innehåller en fråga om hur skötseln av badplatserna i kommunen upplevs. Göteborgs Stad uppvisar ett medelvärde på 83 % vilket är högre än riksnittet som ligger på 77 % (2022). Göteborg hade 2021 ett liknande värde som även då översteg medelvärdet för rikets kommuner.

Statistik från polisen för åren 2019–2022 visar att antalet anmälningar/händelserapporter varierar något från år till år. Det rör sig om ett begränsat antal på respektive badplats och handlar om ett par tillfällen per badplats/år. Vilken typ av händelse det rör sig om varierar, det kan vara allt från sjukdomsfall eller dödsfall till narkotika, stöld, skadegörelse och trafikrelaterade händelser. Ålder på såväl den misstänkte som målsägande varierar och det går inte att utläsa att någon åldersgrupp utmärker sig. Utifrån statistiken går det inte att se någon tydlig förändring över tid.

Sedan 2021 rapporterar förvaltningar och bolag tre gånger per år om sitt respektive trygghetsarbete vilket sammanställs i centrala lägesbilder som redovisas för kommunstyrelsen. Även otrygga platser identifieras i lägesbilderna och badplatser har inte lyfts som otrygga platser i någon av rapporterna.

Den tidigare park- och naturnämnden rapporterade i årsrapport 2022 att det under sommaren 2022 varit många besökare på badplatserna men att sophanteringen trots detta fungerat väl. Det har varit få klagomål från allmänheten och ingen medial uppmärksamhet om dålig städning.

I dialog med ungdomsfullmäktige, UF, och HBTQ-rådet framkom att stadens badplatser inte upplevs som särskilt utsatta gällande otrygghet och nedskräpning. Ungdomarna lyfter bland annat risken att utsättas för stöld och att det ofta är skräpigt. I dialogerna framkommer att badplatsernas kapacitet behöver anpassas i takt med att staden växer då det kan uppfattas trångt på såväl badplatser, bryggor och parkeringar. Även behovet av ett normkritiskt förhållningssätt där staden tydligt visar att alla är välkomna till badplatserna framkommer som viktigt vid dialogerna. HBTQ-rådet lyfter även risken med att insatser som genomförs för att öka tryggheten för majoriteten kan bidra till ökad otrygghet för vissa grupper.

Kommunala aktörer

Inom Göteborgs Stad finns ett antal nämnder och styrelser som inom sina ansvarsområden verkar för att skapa rena och trygga badplatser. Nedan beskrivs översiktligt hur respektive förvaltning och bolag arbetar.

Stadsmiljönämnden

Stadsmiljönämnden ansvarar sedan 1 januari 2023 för förvaltningen av de kommunala badplatserna, vilket inkluderar exempelvis offentliga toaletter, bryggor, badstegar och övrig badplatsutrustning. Tidigare ansvarade park- och naturnämnden för de kommunala badplatserna.

Staden har en servicegaranti som gäller under badsäsongen för kommunens 25 badplatser. Servicegarantin finns publicerad på stadens webbsida och innebär att bland annat:

- all utrustning (toaletter, papperskorgar/containers, bryggor) är på plats.
- badplatsvärdar finns på de större badplatserna.
- de flesta badplatserna städas en gång om dagen
- på alla badplatser finns toaletter och livräddningsutrustning

Från och med den 15 maj har stadsmiljöförvaltningen beredskap för att öka skötseln av badplatserna genom tömning av papperskorgar/containers och städning. Förvaltningen gör en bedömning om det finns ett ökat behov av skötsel vid till exempel fint väder.

Stadsmiljöförvaltningen anställer badvärdar under säsongen för att hålla rent, städa toaletter, rensa ogräs, informera och svara på frågor från besökare samt att hjälpa till med enklare omplåstringar. Under de senaste åren har det även funnits ett mindre antal badvärdar mellan april - september. Under säsongen 2022 utökades bemanningen med en heltidsanställd person som under sommarsäsongen samordnar badplatsvärdarna.

Badplatsvärdarna är varken livräddare eller ordningsvakter och har inte ansvar för säkerheten på badplatsen. De har exempelvis inte i uppdrag att hantera felparkeringar, hundförbud som inte följs eller risk för trängsel. Badplatsvärdarna finns vid badplatserna 1–7 dagar i veckan beroende på behov och arbetar aldrig ensamma. Många badplatsvärdar återkommer från år till år och flertalet är förhållandevis unga. Badvärdarna har informationsplikt och för dialog med besökarna.

Under hösten 2022 har park- och naturförvaltningen utvecklat kommunikationen till besökare via den skyltinformation som finns på badplatserna. Allmänheten kan anmäla om något behöver åtgärdas, lagas eller bytas ut via Göteborgs Stads kontaktcenter, via skyltar med mobilt avläsningsbara QR-koder eller via appen Badplatsen. Vid fel på utrustning/byggnader som inte stadsmiljöförvaltningen ansvarar för vidarebefordras synpunkterna och felaktigheterna inom ett dygn till berörd huvudman.

Tidigare park- och naturförvaltningen har även tagit fram en badplatsplan som ska utgöra ett planeringsverktyg för strategiskt underhåll och utveckling av badplatserna. Som utvecklingspotential nämns bland annat utökad cykelparkering, översyn av papperskorgar och toaletter, utökade grillplatser samt tillgängliggörande av fler sittplatser, omklädningsrum och badstegar. Ytterligare åtgärder som nämns är utökad tillgänglighet till containrar, effektivare lösningar för sophantering och förbättrad skyltning. I planen ingår även åtgärder för ändamålsenliga rörelsemönster och flöden på badplatsen.

Göteborgs Stads Parkering AB

Göteborgs Stads Parkering ansvarar för parkeringar på tomtmark i anslutning till vissa badplatser. Övervakningen på dessa parkeringar intensifieras då det är fint väder och många besökare. Parkeringsvakterna informerar besökare både muntligen och genom utdelning av upplysningslappar. Vakterna kan utfärda böter vid felparkering men har inte befogenhet att flytta fordon.

Göteborgs Stads Parkering arbetar aktivt med information på badplatserna men även genom andra kanaler, exempelvis lokaltidning, hemsida och sociala medier. Bolaget har satt upp informationsskyltar på flera olika språk, vilket bedöms ha haft en positiv effekt. Det pågår ett arbete med att märka ut och tydliggöra var man får och inte får parkera genom exempelvis linjemarkeringar och spärrmålning. På Smithska udden och Saltholmen finns parkeringsvärdar, vars uppgift är att informera och hjälpa besökare. För att minska trycket på parkeringarna trafikerade under sommaren 2021 en buss mellan Hinsholmen och Saltholmen.

Bolaget omhändertar parkeringsplatserna i enlighet med fastighetsägaransvaret, vilket exempelvis innebär att de städas vid 3–5 tillfällen/vecka under badsäsongen. Bolaget arbetar även med att skapa öppna och ljusa platser genom att skymmande växtlighet hålls efter. Göteborgs Stads Parkering lyfter att angränsande ytor som förvaltas av andra fastighetsägare kan upplevas som nedskräpade och igenväxta med dålig sikt. Detta kan försämra helhetsintrycket och bidra till otrygghet.

De fyra socialnämnderna

Socialnämnderna har ett lokalt samordningsuppdrag i förhållande till andra nämnders och styrelser medverkan inom stadsområdets trygghetsarbete. Tillsammans med polisen arbetar socialnämnderna efter modellen Trygg i Göteborg. Genom möten med medborgare och trygghetsundersökningar, samt samverkan med andra förvaltningar och civilsamhället, samlas medborgarnas uppfattning om tryggheten i stadsområdet in, vilket resulterar i en gemensam åtgärdsplan. För utveckla de kunskapsbaserade lägesbilderna har socialnämnderna infört ett IT-stöd för systematisk rapportering av otrygghetsskapande händelser, platser och skadegörelse.

I dialog med Trygg-i samordnare för de fyra regionala socialförvaltningarna framkommer att badplatser inte är en särskilt utpekad plats i trygghetsarbetet. Socialförvaltningarna har således inget uttalat arbete kring just badplatser, men deltar i möten inför badsäsongen

med berörda aktörer. Från Trygg-i samordnarnas perspektiv är problematiken vid badplatserna mer kopplad till särskilda helger, såsom Valborg och skolavslutningar då många ungdomar samlas på särskilda platser. I vissa stadsområden sammanfaller dessa med badplatserna. Socialtjänstens fältarbetare finns där ungdomar till stor del samlas och där social oro riskerar att uppstå. Socialnämnderna har inom ramen för sitt lokala samordningsansvar ett samarbete med lokala föreningar och föräldragrupper. Dessa används vid olika tillfällen när det, utifrån risken att social oro ska uppstå, finns behov av fler vuxna i ett område.

Samverkan

Inför badsäsongen 2022 har samverkansmöten anordnats med representanter från Göteborgs Stads Parkering, park- och naturförvaltningen samt trafikkontoret. Även representanter från socialförvaltningen har deltagit på vissa möten. Under hösten genomfördes en gemensam utvärdering av den gångna säsongen. Motsvarande samverkan planeras inför säsongen 2023. Samverkan upplevs som positiv och flera parter uttrycker önskemål om utvecklad samverkan.

Identifierade problem

Under utredningen har ett antal problem identifierats som kan bidra till otrygghet och nedskräpning. De leder i många fall till otrygghet för såväl besökare som personal. Nedan beskrivs dessa i korthet.

Hundar

Stadsmiljöförvaltningen lyfter att hundar utgör en vanlig orsak till konfliktfyllda eller otrygga situationer såväl för personal som besökare. Enligt lokala ordningsföreskrifterna är det koppeltvång för hundar på alla badplatser och vissa har hundförbud under badsäsongen. Vid två badplatser är det tillåtet att med kopplad hund passera på anlagd gång- och cykelväg som genomkorsar dessa områden.

Parkeringar

Både stadsmiljöförvaltningen och Göteborgs Stads Parkering lyfter att otrygga situationer kan uppstå vid parkeringsplatser i anslutning till kommunala bad. Under varma sommardagar är efterfrågan på parkering hög, vilket kan leda till trängsel, felparkeringar av fordon och konflikter. Det händer att bilar, husbilar, husvagnar och tält placeras mot gällande bestämmelser på badplatser. Felparkerade fordon kan även hindra räddningsvägar.

UF lyfter även att bättre parkeringsmöjligheter för cyklar skulle underlätta för ungdomar att ta sig till och från badplatserna. Förbättrade parkeringsmöjligheter för cykel skulle även kunna minska antalet bilar som behöver parkeras.

Drogförsäljning

Badvärdar noterar att det förekommer drogförsäljning på stadens badplatser och att denna sker alltmer öppet. Stadsmiljöförvaltningen lyfter detta som ett viktigt problem som bidrar till otrygghet. UF såg problem med användning av alkohol och droger, vilket bidrar till deras otrygghet och skräpigare badplatser.

Nedskräpning, förstörelse

Nuvarande avfallshantering är inte helt ändamålsenlig i relation till behovet. Under de senaste åren har ytterligare containrar placerats i anslutning till flera badplatser. Dessa motsvara dock inte behovet fullt ut då de inte alltid kan placeras där besökarna befinner

sig. Antalet grillplatser har utökats men fortfarande bidrar engångsgrillar till nedskräpning.

Även olika typer av förstörelse förekommer, exempelvis vandalisering av de bommar som ska hindra trafik till badplatsen. Detta kan medföra att räddningsfordon inte kan komma fram. Fester på badplatser kan störa den allmänna ordningen och kan även bidra till ökad nedskräpning och förstörelse. Badplatser utsätts även för klotter, glaskross och vandalisering av fast egendom.

Byggnader, faciliteter och underhåll

Vissa byggnader på de kommunala badplatserna är äldre och har eftersatt underhåll. Flera byggnader är inte heller anpassade efter dagens krav. Idag ansvarar olika kommunala och privata aktörer för de byggnader som finns vid stadens badplatser. Såväl UF som HBTQ-rådet lyfte möjliga förbättringsområden, såsom bättre omklädningsmöjligheter oavsett könsidentitet. Man efterfrågar även mer frekvent städning av toaletter och omklädningsrum.

Konfliktfyllda situationer

Från stadsmiljönämnden framkommer att badvärdarna i sitt arbete kan riskera att hamna i konfliktfyllda eller otrygga situationer. Sådana situationer kan uppstå när inte grill- eller hundförbud respekteras eller när personer uppehåller sig i badplatsens byggnader vid tiden för stängning. Badvärdarna kan informera och föra dialog men har inte möjlighet att avvisa dessa personer. Liknande situationer kan uppstå för parkeringsvakter. Denna typ av incidenter kan skapa en otrygg arbetsmiljö men även bidra till otrygghet hos badplatsens besökare.

Pågående övergripande trygghetsarbete

Sveriges kommuner kommer med största sannolikhet att få ett lagstadgat ansvar för det brottsförebyggande arbetet från och med den 1 juli 2023. Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande programs inledande strategi 1:1 för att tryggheten ska öka och brottsligheten ska minska i staden är att: ”Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete ska vara kunskapsbaserat och utgå från målgruppsanalyser, likvärdiga lokala och centrala lägesbilder och aktuell forskning”. Strategin uppfyller ett kommande lagstiftningskrav.

För att möta upp lagstiftningens krav i form av lägesbilder och åtgärdsplaner har stadsledningskontoret i samarbete med ett antal förvaltningar utarbetat en gemensam arbetsprocess som ska vara grunden i det kunskapsbaserade lägesbildsarbetet som stadens samtliga förvaltningar och bolag ska vara del av. Det IT-system som socialnämnderna har infört för att strukturera lägesbildsarbetet sprids nu till fler förvaltningar och bolag. Förvaltningar och bolags deltagande i det lokala lägesbildsarbetet ska även förbättra respektive organisations eget strukturerade arbete för att öka tryggheten och minska brottsligheten i Göteborg genom egna analyser och åtgärdsplaner.

Juridiska förutsättningar

I 3 kap. ordningslagen finns grundläggande bestämmelser om ordning och säkerhet på bland annat offentliga platser. Dessa bestämmelser gäller oavsett vad som föreskrivs i de lokala föreskrifterna. Enbart ordningslagens bestämmelser är emellertid inte tillräckliga för att i alla avseenden reglera samtliga ordningsproblem som kan finnas i en enskild

kommun. Det finns därför en möjlighet för en kommun att meddela lokala föreskrifter anpassade till den egna kommunens behov.

Lokala ordningsföreskrifter är subsidiära inte bara till de allmänna ordningsreglerna i ordningslagen utan också till andra författningar. Det innebär att man inte genom en lokal ordningsföreskrift kan besluta om frågor som är reglerade i någon annan författning eller som kan regleras med stöd av en sådan. Av detta följer till exempel att frågor om renhållning inte ska regleras i de lokala ordningsföreskrifterna, eftersom sådana frågor regleras i miljöbalken (1998:808) respektive lagen (1998:814) om med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning med tillhörande föreskrifter. Flytt av fordon regleras i lag (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall samt förordning (1982:198) om flyttning av fordon i vissa fall och ska således inte regleras i lokal ordningsföreskrift. Andra bestämmelser som inte får förekomma i lokala ordningsföreskrifter är exempelvis förbud mot bruk av narkotika, motorbåtstrafik vid badplats, nedskräpning på offentlig plats, klotter och föreskrifter om hållande av livräddningsutrustning vid badplatser.

Kommunens badplatser ska med stöd av 1 kap. 2 § andra stycket ordningslagen, jämföras med offentlig plats vilket framgår av Göteborgs Stads ordningsföreskrifter. I stadgorna framgår bland annat hur hundar ska hanteras på badplatserna. Göteborgs Stad har inget förbud i de lokala ordningsföreskrifterna mot alkoholförtäring på kommunala badplatser, förutom vid Bergsjöbadet. Föreskrifter om förbud mot alkoholförtäring bör inte meddelas annat än för sådana särskilt angivna platser i en kommun där det finns starka skäl för det utifrån ordningssynpunkt (SKR 23:04).

Enligt 2 § lagen (1980:578) om ordningsvakter, LOV, får ordningsvakter förordnas att tjänstgöra vid bland annat bad- eller campingplatser. Ordningsvakter lyder under Polismyndigheten. I första hand ska ordningsvakten försöka prata personer till rätta, men får använda våld om uppgiften inte kan lösas på annat sätt. Enligt LOV §3 kan ordningsvakter förordnas om det finns särskilt behov och det är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt även i annat fall än som avses i LOV §2.

Omvärldsbevakning

I Uppsala kommun ingår badplatser i ordningsvakternas uppdrag enligt LOV §2. Kommunen anlätade sommaren 2020 ordningsvakter vid fem badplatser där det bedömdes sannolikt att besöksantalet kraftigt skulle öka, med risk för ökade ordningsstörningar och annan otrygghet. Enligt kommunens uppföljning upplevde såväl gäster som personal vid badplatserna detta som en trygghetskapande åtgärd.

Även Stockholms stad använder sedan 2019 mobila ordningsvakter enligt LOV §2 på vissa av stadens badplatser. Stockholm har genomfört en utvärdering av satsningen på de mobila ordningsvakterna som visar ett preliminärt stöd för användning av ordningsvakter men att lokal närvaro i ordningshållande syfte kräver tid och kontinuitet för att få genomslag. Stockholm har i sina allmänna lokala ordningsföreskrifter förbud mot alkoholphaltiga drycker överstigande 3,5 volymprocent på vissa bad under vissa tider.

Malmö Stad har inte ordningsvakter som patrullerar på de kommunala badplatserna. Malmö arbetar genom andra trygghetskapande åtgärder, såsom aktiviteter på stränderna, badvärdar och diverse sommarsatsningar vilket gör att kommunens personal uppehåller sig på badplatserna. Malmö har inget alkoholförbud vid stadens badplatser.

Insatser för att öka tryggheten och minska nedskräpningen

De förbättringsområden som framkommit i dialogerna med UF och HBTQ-rådet överensstämmer till stor del med de utvecklingsområden som identifierats i dialogen med berörda förvaltningar och bolag. Majoriteten av åtgärderna återfinns även i den badplatsplan som stadsmiljöförvaltningen arbetar utifrån. Enligt Stadsmiljönämndens reglemente ansvarar de för såväl förvaltning som utveckling av stadens badplatser samt ska utifrån sitt verksamhetsansvar vara en aktiv part när det gäller insatser inom kommungemensamma frågor såsom trygghetsarbete.

Berörda förvaltningar och bolag framhåller att det finns ett behov av utvecklad samverkan mellan de aktörer som ansvarar för trygghet respektive badplatser i kommunen. De lyfter att samverkan behöver integreras i befintliga samverkanstrukturer och aktualiseras ännu tydligare inför badsäsongens start. Framför allt berör detta stadsmiljöförvaltningen, socialförvaltningarna samt Göteborgs Stads Parkering, men även övriga aktörer som kan bidra till tryggare och renare badplatser, såsom föreningar, civilsamhälle och polis. Polisen lyfter att det vid fint väder behöver finnas en samlad beredskap för att hantera en stor mängd besökare.

Staden har inte har rådighet över samtliga parkeringsplatser i anslutning till badplatser. Tidigare har ansvariga aktörer provat olika lösningar för att minska belastningen på parkeringsplatserna under badsäsongen, exempelvis genom att ombesörja busstransport mellan badplats och mindre närliggande parkeringar.

Gällande nedskräpning pågår ett arbete hos berörda parter med att fortsätta se över möjligheten till en effektivare sophantering. Det gäller både typen av sopkärl och containrar, hur och var dessa är placerade samt möjligheten till upphämtning av avfall.

Inom Göteborgs Stad följer ansvaret för information och kommunikation med ansvaret för verksamheten. Berörda förvaltningar och bolag utvecklar kontinuerligt informationen till besökare och lägger stor vikt vid att den ska vara tydlig och lättillgänglig. Exempelvis lyfter Göteborgs Stads Parkering de positiva erfarenheterna av att ha information på andra språk utöver svenska. Tydligare skyltning om vad som gäller på badplatsen var ett förbättringsförslag som lyftes i dialogen med ungdomsfullmäktige.

Enligt stadens reglementen har respektive nämnd och bolag personalansvar inom det egna verksamhetsområdet. Stadsmiljöförvaltningen lyfter att personalen på badplatserna kan utsättas för otrygga situationer sin arbetsplats. Stadsmiljönämnden har ett pågående arbete för att säkerställa en trygg och säker arbetsmiljö för sina säsongsanställda badvärdar. Stadsmiljönämnden har idag möjlighet att anlita ordningsvakter på stadens badplatser enligt LOV §2 om behovet bedöms angeläget.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontorets utredning visar att stadens badplatser inte i någon större utsträckning upplevs som otrygga och skräpiga. Många av de problem som finns i samhället i stort kan även identifieras på stadens badplatser där ett stort antal besökare koncentreras under ett fåtal dagar per år.

Trygghet är ett samspel både människor emellan och mellan människor och den miljö de befinner sig i. En skräpig miljö kan bidra till ökad otrygghet. Utredningen visar att det finns åtgärder som staden kan vidta för att än mer kontrollera och reglera, men även

stödja och underlätta, användandet av badplatserna. Flera av de identifierade problemen vid badplatserna är dock inte möjliga att reglera i lokala ordningsföreskrifter.

Utredningen visar att det idag pågår arbete inom förvaltningar och bolag som bidrar till tryggare och renare badplatser. Stadsledningskontorets bedömning är att arbetet ryms inom ramen för befintliga uppdrag och att det finns verktyg för att kontinuerligt följa utvecklingen. Flera förvaltningar och bolag har uttryckt önskemål om ytterligare samverkan. Stadsledningskontoret noterar att ansvaret för trygghet och nedskräpning på stadens badplatser delas mellan flera nämnder och styrelser och ser det som angeläget att dessa samordnar sig för att uppnå önskad effekt. Kravet på samverkan framgår i nämndernas reglementen och styrelsernas ägardirektiv. Stadsledningskontoret vill i sammanhanget påtala vikten av att arbetet genomförs med ett normmedvetet förhållningssätt för att stadens badplatser ska uppfattas som inbjudande och trygga för alla.

Situationen på badplatserna är beroende av att besökarna tar ansvar för hur platsen omhändertas och hur besökarna bemöter varandra och de som arbetar på platsen. I utredningen framkommer att arbetsmiljön ibland är otrygg. I förlängningen kan detta påverka hur personalen utför sitt uppdrag, vilket i sin tur kan medföra ytterligare otrygghet för badplatsernas besökare. Otryggheten för personalen är en arbetsmiljöfråga och bör hanteras av ansvarig nämnd/styrelse. Andra förstärkta insatser på stadens badplatser är en prioriterings- och kostnadsfråga som bör ställas i relation till annan kommunal verksamhet.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Reviderat yrkande från D, M och L särskilt yttrande KD angående att öka tryggheten på våra kommunala badplatser

§ 780, 0944/22

Beslut

Enligt yrkande från D, M och L:

Stadsledningskontoret får i uppdrag att, i samverkan med berörda parter, utreda hur vi kan minska nedskräpningen och öka den upplevda tryggheten på våra badplatser.

Tidigare behandling

Bordlagt den 17 augusti 2022, § 586, den 5 oktober 2022, § 692 och den 19 oktober 2022, § 743.

Handlingar

Yrkande från D, M och L särskilt yttrande KD den 31 oktober 2022 (reviderat).
Tilläggsyrkande från SD den 12 augusti 2022.

Yrkanden

Jessica Blixt (D), Jörgen Fogelklou (SD) och ordföranden Axel Josefson (M) yrkar bifall till yrkande från D, M och L den 31 oktober 2022. Vidare yrkar Jessica Blixt (D) och Jörgen Fogelklou (SD) bifall till tilläggsyrkande från SD den 12 augusti 2022.

Grith Fjeldmose (V), Karin Pleijel (MP), Blerta Hoti (S) och Emmyly Bönfors (C) yrkar avslag på yrkande från D, M och L den 31 oktober 2022 och tilläggsyrkande från SD den 12 augusti 2022.

Propositionsordning

Ordföranden ställer först propositioner på bifall respektive avslag på yrkandet från D, M och L och finner att det bifallits.

Ordföranden ställer herefter propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från SD och finner att det avslagits.

Protokollsanteckning

Elisabet Lann (KD) antecknar som yttrande en skrivelse från den 31 oktober 2022.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2022-11-25

Vid protokollet

Sekreterare

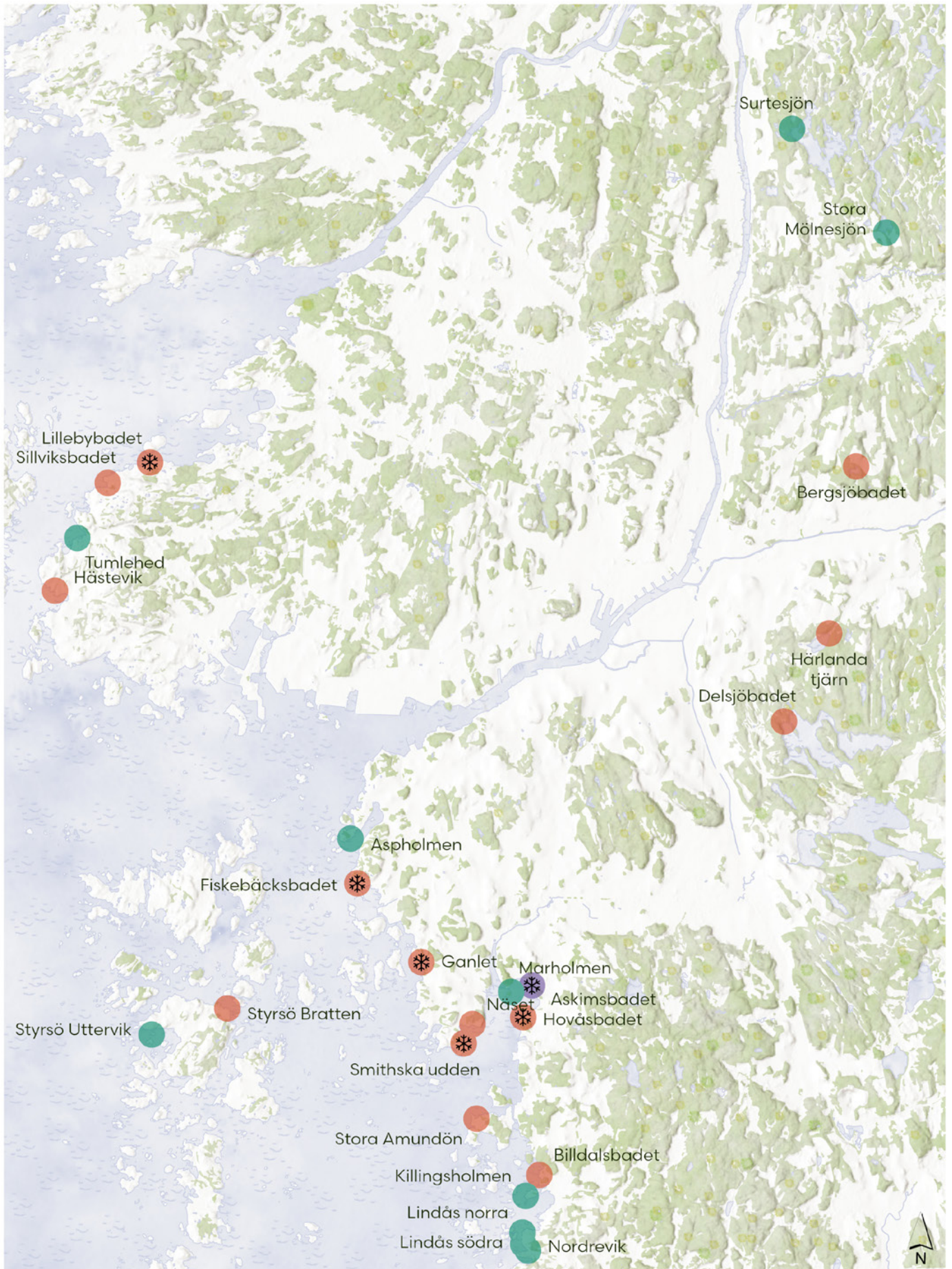
Mathias Sköld

Ordförande

Axel Josefson

Justerande

Karin Pleijel

Badplatser

- Publikt bad
- Familjebad
- Naturbad
- ❄ Vinterbad

